

April 1842

FAKTA

Dato:
April 1842

Sidetal:
214, 215, 216, 217, 218, 219

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsperson/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det
originale manuskript til Christine
Stampes erindringer om Thorvaldsen.
Afskriften af hele manuskriptet
omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr.
42.

OBS Dokumentet er også udgivet i
Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her
findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-
udgivelse i artiklen Manuskriptet til
Christine Stampes erindringer om
Thorvaldsen.

Omtalte personer:
Christian Dalgas
Ferdinand Flor
Constantin Hansen
Friedrich Nerly
Ponte Molle-selskabet
Christian Stampe
Christine Stampe
Elise Stampe
Henrik Stampe
Jeanina Stampe
Bertel Thorvaldsen
Carl Werner

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 42. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 214 -

nu preparerede vi alt, og saae hvad vi tidligere deels havde forsømt deels udsatt til den varmere Tid; 2 April¹ Kom min Broder og hans Kone her, og vi gjorde mange tuurer med dem, som vare meget rørte over at den store Thorvaldsen vilde opoffre saa megen Tid paa

- 215 -

dem[.] Christian besøgte Thorv., daglig og var meget henrykt over hans elskværdighed vi Celebrerte Chr: fødselsdag² i Rom og Thorvaldsen bragte ham en net lille foræring og senere Min³, hvor jeg fik i Bronze en Christus efter den som staaer i Frue kirke samt Ganymed i Marmor, og min Tegning, som sedvanligt, det var min Ret. **✘**

D. 29 April⁴ var festen i Scerbara⁵, Kl: 6 om Morgenen sadde vi alt paa Vognen, Thorv: og os alle⁶ og droge ud af Porta Laterana⁷. her saae vi strax flere grupper til Hest[.] vong's og Esels, af Maskerede Unge Menesker som med en Kappe skiulede dragten saa godt de kunde til de kom uden for byen, hvor det ikke var utilladeligt at maskere sig⁸, vi kiørte videre og mødte en mengde Mennesker som vilde samme Vei, man samledes ved Torre del Sciavo⁹, her stødte vi sammen med mange Bekiendtere, som alle vare henrykte og Glade over det deilige Syn af de mange herrlige dragter; i det prægtige Grønne, som var saa frisk og smukt, som naar det er paa det skønneste hos os, ogsaa havde vi Biergene i Bagrunden, og Rom til den Anden Side, man samlede sig nu lidt efter lidt, og vert Øieblik var der nye Orsag til latter og nye orsag til beundring, thi de meest forskellige[.] Barokke, og atter andre smagfulde, ogsaa komiske Dragter infandtes, baade af Tyske, Italienske, og andre Nationers Konstnere (dog var Tyskerne de predominerende det hed Tyskernes fest :) og Sælskabet var vist en 5 a 600 Mennesker, her oppebiede man nu Presidenten, for efter gammel sedvane at intage Frokost, som Kiøge Mesteren¹⁰ alt tilberedte og imidlertid kan man begribe der blev gjort tusinde løier udenom af den utaalmodige Ungdom; endelig kommer for Riderne¹¹ i fuld fire spring, og melder Præsidenten¹²

- 216 -

og nu toge Gens d'armerne fat paa deres Embede Nemlig at bringe Orden idet heele (Man maa vide at enhver havde sin Bestilling og enhver sin Orden, og hver Companie sine faner og fanebærene vare prægtig Costymerede og man saae ikke allene smukke, men Mesterlig decorerede fahner) nogle vare udnævnte til Kiøgemester og havde en Orden som en Øxe og Grydeskee paa Brøstet samt [h]vide forklæder for, andre havde

den bestilling af taffeldekker, nogle førte til Orakel Grotten osv osv. ☒
Endelig Nærmer sig Præsidenten paa en deilig Karm med Baldakin over
beklædt paa det Prægtigste med Waaben, og Guldfrønser omkring, og
trukket af 2 Vældige Oxer med Forgylte Horn og behængte med
Pragtfulde Tepper, Præsidenten var siddende under Baldakinen, i en
Majestætisk Holding, med en Umaadelig Stor Blond Alonse Parykke¹³, og
dragten Svarende dertil, i forstavnen af Carmen¹⁴, stod hans Ajudant
opreist i en Triomferende stilling, han blev nu modtaget med klingende
Spill, og gav nu endelig Tegn til Taushed, hvorpaa han holder en lille Tale,
som bliver besvaret med et ["]Vivat["], og nu intager Han Sin Plads for at
frokostere medens de Syngende staae i en Halvkreds oppe i Taarnet, hvis
Ruin, danner en Malerisk halv Kreds, Man af synger en Sang¹⁵, digtet til
denne Anledning, og udbringer en Skaael, som er Thorvaldsens! nu
bestiger Præsidenten atter sin Carm, og heele Selskabt sætter sig igang
til at fortsætte Veien til Scerbare, hvor egentlig festen Var; Vi kiørte rask
forud (: da vi egentlig ikkun vare Tilskuere) thi Oxerne for Carmen
avancerede os for langsomt, og nu vare vi paa den forunderlige Plads,
hvor samme Fest, hvert Aar holdes, og som er vanskeligt at beskrive,
- 217 -

saa hvem der ikke har seet den, kunde gjøre sig en Idee derom, skjønt jeg
hermed skal lade følge en Tegning deraf, Det er en lang strækning af de
meest forunderlige Vælvinger under Jorden man ved ikke om det er et
Spill af Naturen[,] nogle sige at man her haver taget steenene for at bygge
Coliseummet, osv kort der er plads her under for fleere Tusinde
Mennesker og langs ad disse Grotter vare nu over Hundrede Hænder i
Arbeide med at opreise Borde, som de dannede af Steene som de trillede
Sammen og stillede i lange rækker saa høit at man magelig fra en steens
Høide som udgiorde Sæderne dertil, kunde dineere, i en Grotte saae man
en Mængde Gryder med Suppe og kyd, og Kokken beskieftiget med
tillavningen deraf, og af Salater, som Blev tilrørt og paa store træe Truge
osv: et par tie var ansat som Mund skiænk, osv osv ☒ og atter andre, i den
berømte Grotte hvor Orakelet hvert Aar lader sig høre, her sad nu en
mængde Mennesker og ventede med Utaalmodighed paa Graattens
aabnen, og vi med Thorvaldsen, ogsaa imidlertid morede man sig i det
grønne med spøg og Munterhed, endelig blev der Aabent, og Thorv
stillede sig foran mig[,] Jeanina¹⁶ og Elisa¹⁷, for at gardere vores Ryk, thi
her var en gruelig trængsel, (men hvor han viste sig kom man altid godt fra
det, thi han nærmede sig altid saa høflig, og alle veege til side for ham, og
giorde ham Plads :) og vi fik en prægtig Plads, her frem traadte nu først en
Umaadelig stor Skruptuus¹⁸ som holdt en lang Tale, saa kom et langt
Spøgelse og inlod sig med den i Samtale, endelig frem Mahnede den
forige Presidents¹⁹ Aand, og den reiste sig op af

- 218 -

Jorden i fuld Rustning paa en prægtig Hvid Hest, alt i Naturlig størelse,

som var saa skuffende²⁰ gjort at man ikke begreb hvor den kom fra, endelig var det forbie jeg skal faae Hansen²¹, eller Werner²² til at beskrive det nøiere. ✕

Nu gik man til Udeeling af Ordner og en splenter nye²³ var blevet stiftet for fortiensten osv. som blev paahængt med en Tale²⁴ af Precidenten til Thorvaldsen, og derpaa et 3 gange [“]Vivat[”.] nu skred man til Tafelet hvor Thorv: af nogle debuterede blev af hentet, og ført til Høisædet, her blev nu spist og drukket og Talt, og fortalt, og drukket Skaaler og det gik munter til[.] os som havde mistet vores Cavaleer og Beskytter nemlig Thorv: gjorde som de andre tilskuere ventede uden for, dog nu kom et par af entreprenørene og inviterede os ind, vi modtog at see til men sade os ikke ved Bordet for ikke at berøve andre Pladsen, og efter nogen tid listede Thorv: sig til os, og vi skyndte os hen til vores Vogn hvor vi lukkede op for vores gode Spisekammer som den Dag, ganske extra var forsynet og vi kunde saagar beværte Nogle Englændere, og vore Venner som ikke havde været saa forsigtige²⁵, og ligesom vi døde af sult, Gud hvor det smagte Thorvaldsen ved saadanne Leiligheder i det grønne, og spisende med fingrene, dette gjorde da ogsaa Sælskabet i Grotten[.] Da nu Tafelet var endt nede i Grotterne samledes de oppe paa Grønningen til Olympiske Lege, og vi sadde os paa vore Vogne for derfra at see det heele og da der adskillige efter Tafelet, havde faaet lidt i Hovedet gaves der adskillige morsomme Cener, blandt andet da

- 219 -

nogle til Esels skulde kappes, med andre til Hest, var Een kommet forkert op saa han piskede paa Eselets Hale og vilde have ham den vei frem osv osv ✕ som Hansen²⁶ maae fortsætte, ✕ Premien af Nydelige Vaser som Constneren selv havde Mahlet i Po[m]pejansk Stil vare udsatte som Premier, og her blev gjort en Mængde forskellige Konster som tog sig deilig ud med de deilige Dragter i det prægtige grønne, det varede ved til Sildig om Aftenen og man drog til byen igien med fakler, dog vi toge noget før hjem og mødte en Mængde Mennesker, som kørte de hjem dragende imøde;

¹ 2.4.1842 ankom Christine Stampes bror Christian Dalgas og hans hustru, Louisa Salvetti (1789-1853) til Rom. Thorvaldsen tog med dem på flere udflugter.

² 24.4.1842 deltog Thorvaldsen i fejringen af Christian Dalgas' fødselsdag.

³ 20.4.1842 forærede Thorvaldsen en bronzeudgave af Kristus og en Ganymedes i marmor samt en tegning til Christine Stampes fødselsdag. Disse værker er p.t. ikke lokaliserede. De findes muligvis i Christine Stampes efterkommeres eje.

⁴ Christine Stampe daterer fejlagtigt begivenheden til 29.4.1842. 28.4.1842 deltog Thorvaldsen i Ponte Molle-selskabets forårsfest (Cervaro-festen) ved Cervarohulerne, ca. 8 km. nordøst for Rom. Ved samme lejlighed fik han tildelt selskabets Vielzuvielverdienstorden, N92.

⁵ Dvs. Cervarohulerne.

⁶ Dvs. Christine og hendes tre børn Elise, Jeanina og Christian Stampe. Baronessens ægtemand Henrik Stampe forlod Rom i løbet af foråret 1842, tilsyneladende efter et ægteskabeligt opgør, se Henrik Stampes brev af 20.6.1842. Det er usikkert, hvorvidt Henrik Stampe endnu befandt sig i Rom i slutningen af april.

⁷ Med Porta Laterana mener Stampe byporten Porta San Giovanni i området ved Lateran-kirken i Rom.

⁸ Det lader til, at der i selve Rom var et egentligt maskeforbud udenfor de officielle karnevalsfesters afholdelse, jf. Filippo Clementi: *Il Carnevale romano nelle cronache contemporanee*, Rom 1899, p. 556. Forbuddet fungerede antageligt som værn mod oprørsforsøg.

⁹ Her menes tårnruinen Tor de' Schiavi i parken Villa Gordiani, Rom.

¹⁰ Dvs. person der forestår madlavningen ved fester, jf. Ordbog over det danske Sprog.

¹¹ Dvs. forridderne.

¹² Den tyske maler Ferdinand Flor var i 1842 præsident for Ponte Molle-selskabet.

¹³ Dvs. allongeparyk.

¹⁴ Dvs. karmen, en stor, bekvem vogn, se betydning 2 af karm i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁵ Omtalte sang kendes p.t. ikke.

¹⁶ Dvs. Jeanina Stampe.

¹⁷ Dvs. Elise Stampe.

¹⁸ Dvs. skruptudse.

¹⁹ Før Ferdinand Flor bestred den tyske maler Friedrich Nerly præsidentposten.

²⁰ Dvs. meget illusionistisk, meget livagtig, se betydning 2.1. af skuffe i Ordbog over det danske Sprog.

²¹ Dvs. den danske maler Constantin Hansen.

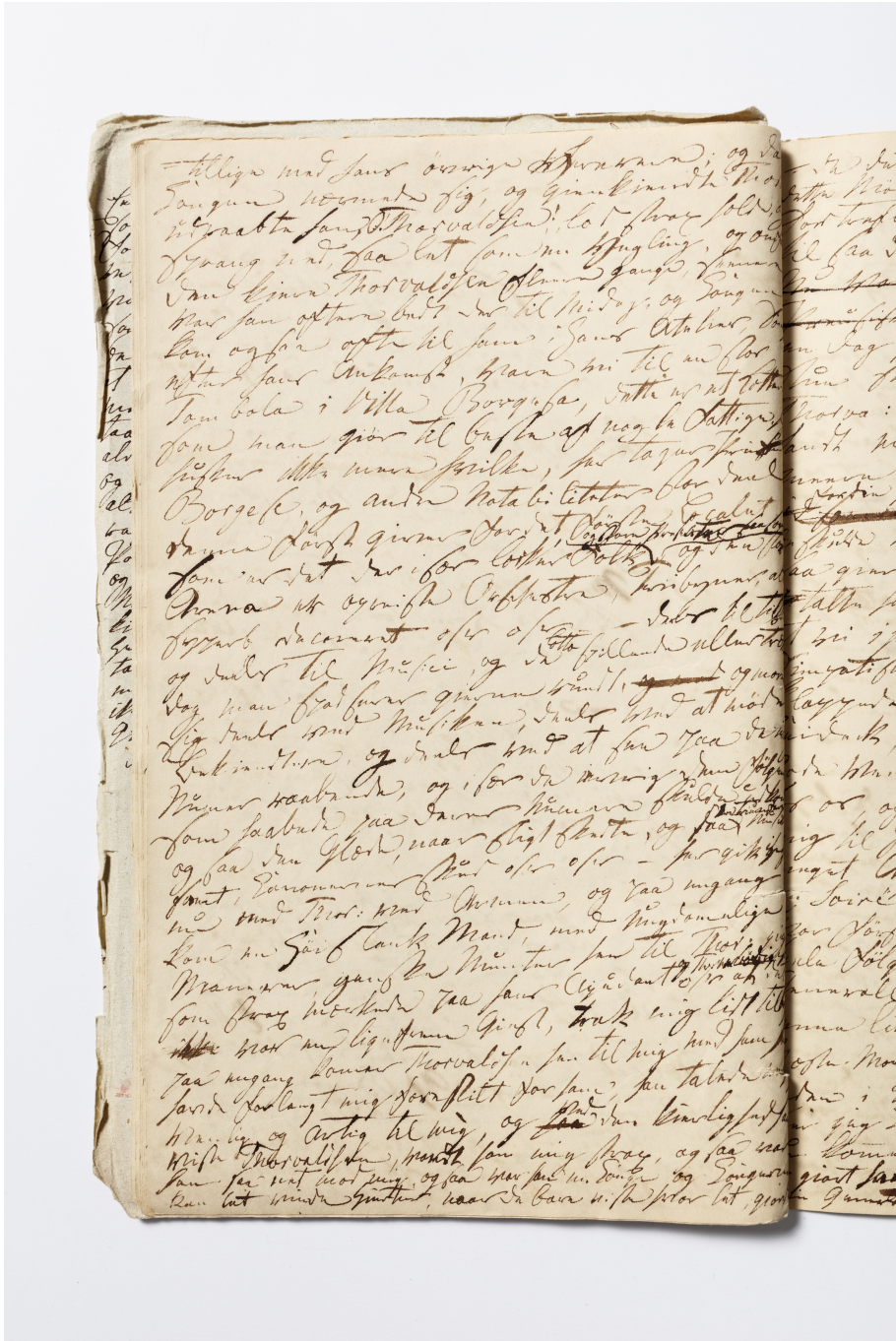
²² Dvs. den tyske maler Carl Werner.

²³ Dvs. Vielzuvielverdienstorden, som blev uddelt for første gang. Som det fremgår, fik Thorvaldsen et eksemplar heraf, N92.

²⁴ Denne tale af Ferdinand Flor er ikke overleveret.

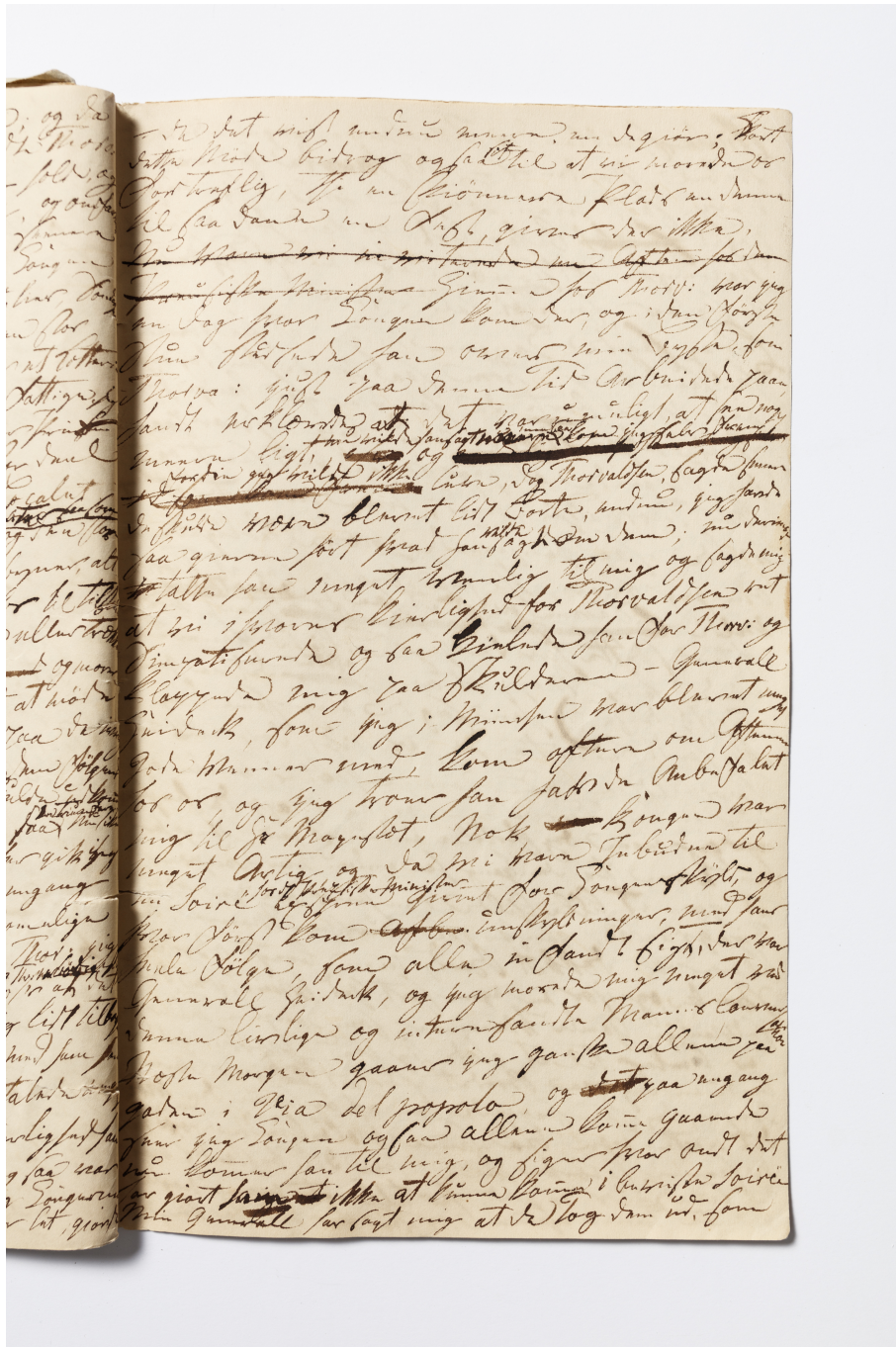
²⁵ Dvs. forudseende, betænksomme, se betydning 1 af forsigtig i Ordbog over det danske Sprog.

²⁶ Constantin Hansen var øjensynlig tilstede under forårsfesten.

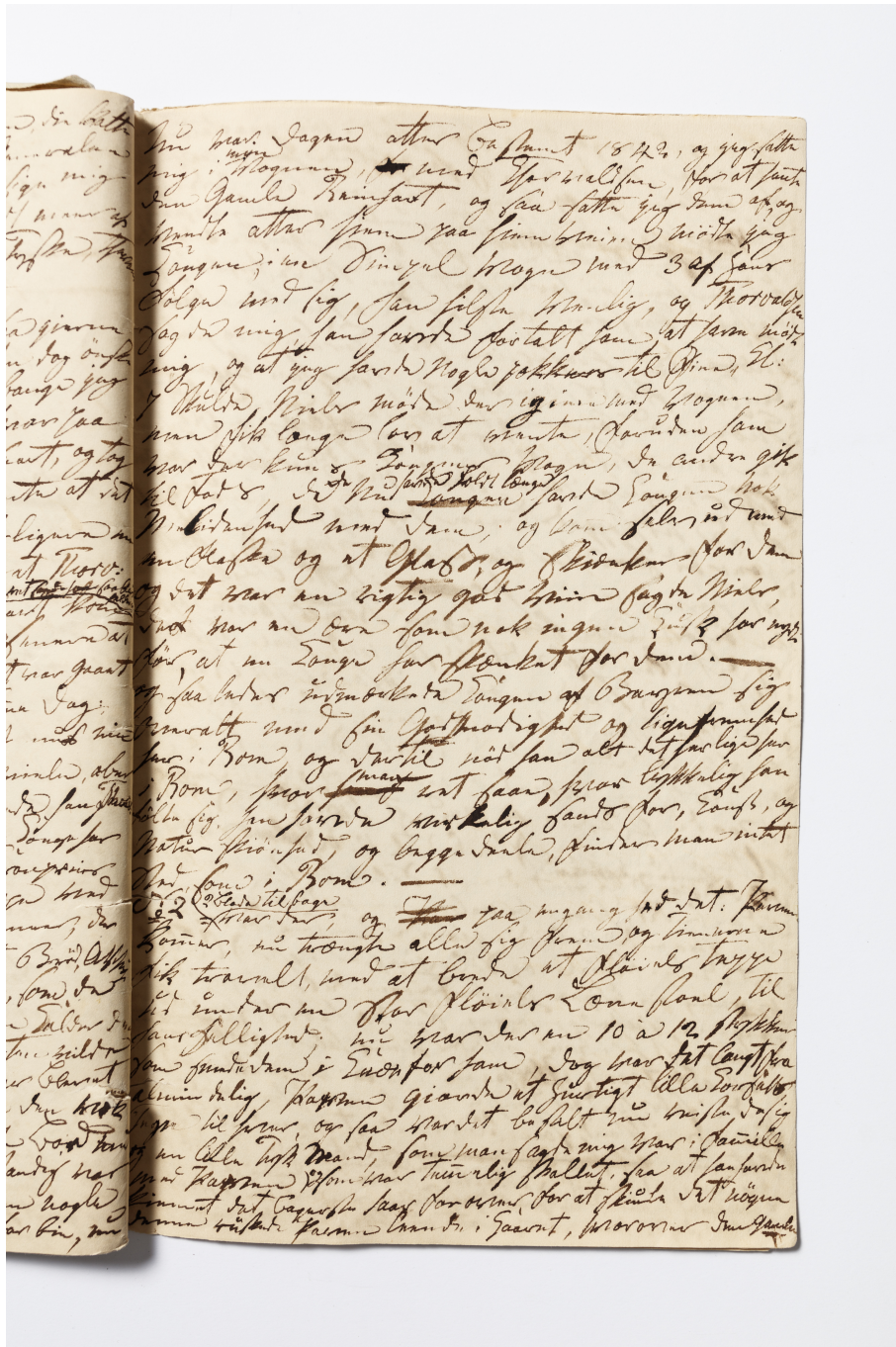
KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

